

Kazalište.hr

MUDRO REŽIRANA PREDSTAVA KOJA USPJEŠNO BALANSIRA SCENSKI POKRET I GLUMU

Gradsko kazalište lutaka Split, Umjetnička akademija Split: Marko Marulić, *Judita*, red. Bruna Bebić

U godini obilježavanja 500. obljetnice smrti velikana hrvatske književne riječi – Marka Marulića, na Meštrovićevu Kašteletu, poznatijem pod nazivom Crikvine, 2. listopada 2024. upriličena je obnovljena predstava *Judita* u koprodukciji GKL Split i Umjetničke akademije Split.

Pod sigurnom redateljskom palicom Brune Bebić, afirmirane glumice s velikim iskustvom, pozamašni glumački ansambl raskrilo je vrata Marulova renesansnoga epa na splitskoj čakavici, donoseći na mističnu lokalitetu Crikvina *Istoriju svete udovice Judit u versih harvacki složenu* davne 1501. godine. Riječ je o uspjeljoj i harmoničnoj predstavi koja je iznjedrila nekoliko briljantnih čitanja Marulićevih opojnih i prodornih, ritmično složenih 12-eraca, poglavito onih monoloških dionica glavnih aktera iz izvorno starozavjetne legende, no ništa manje respektabilnim nije se predstavio ni cijeli kor žena i muškaraca u ulozi Betuljana, stjeranih u tjesnac vlastite malodušnosti i straha pred pomahnitalim Holofernom, asirskim vojskovođom.

Čini se kako je i režija same predstave povjerena Maruliću piscu, svjetlonoši svoga *jazika*, koji je prva tri pjevanja svoga epa (od ukupno šest simetričnih) omeđio kolektivom kao glavnim junakom. Sugestivnom i minimalistički naznačenom kostimografijom (Betuljani u bijelim odorama, a asirski vojnici s dominantno crnim detaljima raspojasana vladanja) promatračevo oko lako slijedi Marulićevu naraciju, uočavajući na temelju dinamičnih i prisposodovivih scenskih pokreta (što je jedno od najvećih umijeća glumačkog zanata) najdramatičnije trenutke židovskoga naroda pred naletom brutalne asirske vojske koja ne preza ni od najgoreg oblika porobljavanja – moreći izmorene Betuljane glađu i žeđu. Dramatičnim osvjetljenjem prizvani su mnogobrojni mrtvi: žene, djeca i muškarci, kao žrtve bestijalne vladavine Holofernova tiranska sljepila. Kad Akior stupi na scenu, kotač narodne sudbine zaškripat će još bolnije, no prava drama zadesit će one koji sa svoga vrha promatraju svijet.

Glumačka izvedba Pere Eranovića, s čijim diskretnim, ali suverenim čitanjem početka Marulova epa predstava i započinje, dugo će se pamtili i dozivati u sjećanje. Njegovo utjelovljenje poniznoga Akiora, koji upozorava asirsku vojsku na snagu židovskoga Boga i njegov savez sa svojim narodom, simbolično je uprizorenje svih onih zvizdača, kreposnih i mudrih pokretača neminovnih promjena – potresno je, dakle, svjedočanstvo neslućenih razmjera ljudskoga zla. Upečatljivo je predočeno ono početno, izgubljeno kretanje mase koja bezglavo i obeshrabreno u kaosu neugodnih zbivanja pronosi (Božje) palice, još uvijek nesvjesna blizine Božje ljubavi. Preokret u predstavi nastaje dolaskom svjetla u obliku žene – redateljski predstavljene kao jedne od tipičnih žena onoga vremena: putenih, snažnih i spremnih na žrtvu za opće dobro. Gizdavost Juditina duha spretno je naglašena jednostavnom kostimografijom i upečatljivim scenskim rješenjima. U ljepotu njezine osobnosti treba tek proniknuti čuvši glase njezine duše, a i u one *toli* lijepe Marulićeve opise koji najavljuju povijesnu misiju Judite, odabrane da pomakne i razgrne planine Holofernove gordosti i bezumlja kako bi svom narodu donijela oslobođenje od Zloga.

A da oslobođenje prvotno dolazi u vlastitoj kući – od malodušnih i tvrdokornih pomisli, ponajbolje zna glavna heroina Marulova dična epa čiju ulogu potpuno suživljeno, tjelesno i duhovno, tako zrelo donosi u mladu tijelu Nika Petrović. Preostali ženski glumački ansambl uvjerljivo se stavlja u ulogu tumača zbivanja ili pripovjedača koji najavljuje vrhunac *drame*.

U klinču sraza muške i ženske energije pobjeđuje Ona koja vjeruje da je Bog milostiv – to je onaj Bog koji nikad ne napušta svoj narod, pokazujući mu to iskušenjem koje stavlja pred njega kako bi ga u duhu revitalizirao i osnažio. Holofernova moć (njezinu varljivost sugestivno donosi Petar Salečić) rastapa se u Juditinu zavođenju riječima, ljupkosti i hinjenoj podložnosti njegovoj veličini. Juditin zločin ostaje skriven pod plahtom, čime je dodatno naglašena dramatičnost ložnice iz koje Judita izlazi kao pobjednica. Od tog trenutka narodna masa, zajedno sa svećeničkim vladarima (predočenima u veliku strahu, ali i bezidejnima) drugačije scenom pronosi Božje palice: zahvaljujući Juditi, sada su smjelo okrenuti na izravnu borbu s Asircima. Holofernova glava, scenski predočena u obliku crvena smotuljka, trofej je izabranog pojedinca, potpuno u vlasništvu Božje volje, nauma koji se univerzalno iščitava ovisno o življenom vremenu. Biblijskoj Juditi bez straha je dopušteno nadmudriti neprijatelja i likvidirati ga za spas nedužna naroda. No s tim čišćenjem dolazi uvijek i katarza memljivih nutrina na razini čovjeka pojedinca, pa u suvremenu iščitavanju Marulićeva teksta treba vidjeti i odjeke kršćanskoga svjetonazora (da se, naime, parafrazirano rečeno, odsječe sve na čovjeku i u čovjeku što ga kao vjernika sablažnjava i koči u napretku).

Judita GKL Split i UA mudro je režirana predstava koja snažno drži u balansu scenski pokret i glumu, a potpomognuta kristalno pogodnom kostimografijom i ekspresivnim zvucima bubnjeva što obznanjaju ključne trenutke u životu jednog naroda, pred publikom rastvara priču dramatskog naboja s prikazom vječne borbe između dobra i zla, svjetla i tame u ljudskoj duši, s jasnom porukom kako je Bog uvijek na strani *puntara*, intertekstualno uklopljenih završnim recitalom Ujevićevih stihova s Meštrovićeva spomenika Marku Maruliću.

© Vesna Aralica, KAZALIŠTE.hr, 15. listopada 2024.